

9. atala: ZENBAT GARA?

Zenbat gara euskaraz hitz egiten dakigunak? Galdera hau ezin liteke erantzun iturri bakarrera jota. Daturik osotuenak bost urtero egiten den Inkesta Soziolinguistikoak ematen ditu, baina 16 urtetik gorako biztanleak aintzat hartzen ditu. 2 edo 3 urtetik gorako datuak erroldetan lor daitezke, baina horiek EAEn eta Nafarroan ditugu bakarrik. Hori dela eta, maiz, askotariko kopuruak erabili izan dira euskaldunen kopurua zehazterakoan. Horregatik, saio honetan, Euskal Herri osoko hiztunen kopurua lortzen saiatuko dira, eta baita atzerrian egon daitezkeen euskaldunak kontabilizatzen ere.



Hasteko, Izaro kalera aterako da eta jendeari galdetuko dio ea beraien ustez zer den euskalduna izatea eta zenbat garen euskaldunak. Ikusiko dugunez, era guztietako erantzunak jasoko ditu.



Josune Zabala Hezkuntza Saileko Euskara eta hizkuntzak ikasteko Institutuko zuzendariarekin eta **Iñaki Iurrebaso** soziologo eta **UEMA**ko ikerketa arduradunarekin elkartuko da Kike. Aztertuko dituzten lehen datuak Inkesta Soziolinguistikoak eskaintzen dituztenak dira. Datu horien arabera, Euskal Herri osoko 16 urtetik gorako euskaldunak, hau da, euskaraz ulertzeko eta mintzatzeko gai diren pertsonak, 850.000 baino gehiago gara. Euskaldunenak

haurrak eta gazteak dira, eta hori horrela izatea ez da batere ohikoa hizkuntza gutxituetan. Bestalde, gaur egun, gehiago dira erdaraz hobeto moldatzen diren hiztunak, euskaraz hobeto moldatzen direnak baino. Biztanleria osoaren datuak bildu nahi direnez, azalduko dute, EAEko erroldako datuen arabera, 2 urtetik gorako euskaldunak, 936.812 direla.

Jabi Arakamak, Nafarroako **Euskarabideko** zuzendari-kudeatzaileak, azalduko du, erroldaren arabera, 3 urtetik gorako euskaldunak Nafarroan % 15,1 direla, hau da, 100.000 hiztun inguru. Euskararen Legeak ezarritako eremuen arteko aldeak handiak direla zehaztuko du: eremu euskaldunean euskaldunak % 62 dira, mistoan % 13 eta ez euskaldunean, % 1,5. Gazteen artean, nolana ere, ehuneko horiek nabarmen hobetzen dira: % 86, % 29 eta % 4,5, hurrenez hurren. Euskaldunen kopuruan eman den gorakada, batez ere, eremu mistoan gertatu da (Iruñerria, Lizarra, Tafalla, Zangoza...). Datu hauek hobetzeko Nafarroan zertan ari diren ere xehatuko du.



Ipar Euskal Herriko datuak, berriz, **Euskararen Erakunde Publikoko** ordezkariak emango dituzte: **Ttito Betbeder** zuzendariak eta **Amande Anin** Ebaluazio misioako arduradunak aipatuko dute ez dutela 16 urtetik beherako hiztunen inguruko datu zehatzik. Baina, Inkesta Soziolinguistikoaren datuak hartuta, eta jakinik, une honetan eredu elebidunean edo murgiltze ereduan dabiltzan ikasleak

hamabost mila inguru direla, 3 urtetik gorako euskaldunak Iparraldean hirurogei mila inguru direla ondorioztatuko dute. Horrekin batera, aipatuko digute nolako hiztunak diren (euskaldunenak, zaharrenak eta gazteenak dira) eta euskaldunen kopurua handitzeko aurrera daramatzaten ildo nagusiak zein diren ere.

Datu guztiak bat eginda, zalantzarik gabe baieztatu daiteke Euskal Herri osoan euskaldunak milioi batetik gora garela.

Datu horiek eskutan, Kike berriz elkartuko da **Josune Zabala**rekin eta **Iñaki Iurrebaso**rekin. Eskailera mekanikoen irudia erabiliz Iñakik azalduko du testuinguruak asko baldintzatzen duela hiztunen portaera: ingurune euskaldunetan erraztu eta lagundu egiten du, baina testuinguru erdaldunagoetan (Euskal Herrian gehienak hala dira), oztopatu egiten du. Josunek esango du aniztasun handia dagoela hiztunen artean, eta horri sakonki erreparatu behar diogula. Bestalde, argi geratuko da gaur egungo hiztun motak aintzat harturik, ditugun erabilera-datuak nahikoa txukunak direla. Eta hori, batez ere, herritarren nahiari, aldeko jarrerari eta euskaraz bizitzeko gogoari zor diogu.

Izaro, **Donostiako Irakasle Eskolara** joango da, bertako ikasleen hizkuntza-tipologiak ezagutzera. Ia denek ikasi dute D ereduan; erdia baino gehixeagok etxeko hizkuntza nagusitzat du euskara, eta hobeto moldatzen dira euskaraz gaztelaniaz baino. Baina ezin ahaztu, hau ez dela ohiko egoera Euskal Herrian.



Berriako Arantxa Iraolak, **Nerea Azurmendik** eta **Iparraldeko Hitzako Oihana Teyseyrek** datuen irakurketa egingo dute, nabarmenduz milioi bateko kopurua gainditzea garrantzitsua bada ere, ñabardurak jarri behar zaizkiola irakurketa kuantitatiboari eta alderdi kualitatiboari ere erreparatu behar diogula: hiztun aktiboa izateko ez da nahikoa euskaraz jakitea, oztopo asko ditugu euskaraz bizi ahal izateko eta oso aintzat hartu behar da hiztunak non bizi diren eta zein

baldintza dituzten euskara erabiltzeko.

Euskaldunen kopurua handitzeko bide nagusiak familia-transmisioa, eskola eta helduen euskalduntzea dira. Izaro **Hendaia**ko **AEK**ko euskaltegira joango da, bertako ikasleekin hitz egitera, zein tipologiatakoak diren jakitera eta euskara ikasteko dituzten motibazioez galdetzera.

Datu-bilketa amaitzeko, Izaro **Etxepare Institutuko** zuzendari **Irene Larrazarekin** elkartuko da. Haren ustez, munduan zehar barreiaturiko euskaldunak 65.000 inguru izan daitezke. Horien artean jatorri anitzeko pertsonak daude: diaspora historikoko partaideak edo haien haurrak, Euskal Herrian jaiotako pertsonak eta kanpoan bizi direnak, edo euskara ikasteko interesa duten atzeritarrek. Mundu osoan zehar daude barreiatuta, eta multzorik nabarmenenak estatuan bertan badaude ere, aipagarria da Argentinaren kasua. Badirudi, datozen urteetan, gainera, kopuru horiek handitu egingo direla.

